

ПРОСТЫ СКАЗ

Першы ўзровень

Частка А

A1. Адзначце простыя сказы:

- 1) Вечарэла, а ў нас на радзіме быў дзень.
- 2) Сапраўдны настаўнік уваходзіць у душу.
- 3) Настане ноч – і ўсюды ціха.
- 4) Зноўку павеяла цяплом.
- 5) З нашай бульбы тысячу, не меней, гатуюць розных страў.

A2. Адзначце сказы, у якіх працяжнік пастаўлены правільна:

- 1) Твар – кроў з малаком.
- 2) Нітка – як павуцінка.
- 3) Жыць – гэта значыць працаваць.
- 4) Мінск, мусіць, – самы прыгожы горад Беларусі.
- 5) Адзін у полі – не воін.

A3. Адзначце сказы з абмежавальна-вылучальнымі дапаўненнямі:

- 1) Лес аддае для кожнай хаты кавалачак душы святой.
- 2) Расою ўкрыта ўсё, за выключэннем вогніцна.
- 3) У пісьме не было нічога, апрача вершаў.
- 4) Палахліваму ўсе пні здаюцца ваўкамі.
- 5) Ва ўніверсітэт, замест маці, паехала мая сястра.

A4. Адзначце сказы з дапасаванымі азначэннямі:

- 1) Залівае сонца мой пакой.
- 2) Шум з вуліцы напоўніў кватэру.
- 3) Дарога дадому заўсёды хвалюе сэрца.
- 4) У крыштальнай басе купаецца трава.
- 5) Працяты марозам снег скрыпеў пад нагамі.

A5. Адзначце сказы з адасобленымі ўдакладняльнымі акалічнасцямі:

- 1) Ён, Алесь, ніколі не забываў бацькоў.
- 2) Тут, на гэтай палянцы, было сонечна і ўтульна.
- 3) Усе гучні, асабліва старшакласнікі, умелі працаваць на зямлі.
- 4) У жніўні, незадоўга да вяселля, маладыя ездзілі ў вёску.
- 5) Унізе, пад хвоямі, было амаль ціха.

A6. Адзначце сказы з пабочнымі адзінкамі:

- 1) Мая маці, пэўна, бачыла птушак праз акно.
- 2) Перад хатаю да самага гасцінца (крокаў з трыццаць) буяў трыпутнік.
- 3) Адным словам, выгляд у нас быў самавіты.
- 4) У рэчцы пад карчамі, калі я не памыляюся, водзяцца ракі.
- 5) Плылі (я падлічыў) сто дзесяць хмар.

A7. Адзначце сказы са звароткамі:

- 1) О, як бы нам хацелася забыць усе войны!
- 2) Прысніся мне, жытнёвае маленства!
- 3) Ну ж і выдаўся дзянёк!
- 4) Ясны блакіт вам, прасторы зялёныя!
- 5) Тужыць, браток, не маем часу!

A8. Адзначце пэўна-асабовыя сказы:

- 1) Пакланюся вясне залатой.
- 2) Шыла ў мяшку не схаваеш.
- 3) Пачакай!
- 4) Шпарка крочым да ракі.
- 5) Гарачы час.

Частка В

Устанавіце адпаведнасць паміж сказамі і відам іх ускладнення. Адказ запішыце.

А. Мы, лясныя людзі, рана адчуваем вясну.	1. Адасобленае азначэнне.
Б. Лес, ахінуўшы плечы белаю накідкаю, захоўвае спакой.	2. Устаўная канструкцыя.
В. Добра ў лесе, поўным птушыных галасоў.	3. Адасоблены прыдатак.
Г. Я азіраюся на сваё (і маіх аднагодкаў) юнацтва	4. Пабочная канструкцыя.
Д. Падуя, на думку даследчыкаў, знаходзілася на скрыжаванні міжнародных шляхоў.	5. Адасобленая акалічнасць.

Другі ўзровень

Частка А

A1. Адзначце сказы з устаўным дзеяслоўным выказнікам:

- 1) Тваё юнацтва будзе шчаслівым!
- 2) Лета выдалася як на заказ.
- 3) Я рад сустрэцца з добрымі людзьмі.
- 4) Васіль спадзяваўся ўбачыць Ганну.
- 5) Абітурыенты мелі намер выканаць усе заданні.

A2. Адзначце сказы, у якіх выказнік дапасаваны да дзейніка правільна:

- 1) Дзясятак вучняў наведлі бабулю.
- 2) Сем чалавек сядзелі каля агню.
- 3) Усе трое выканалі тэсты.
- 4) Чалавек з пяць стаялі на прыпынку.
- 5) Ніхто з прысутных не спяшаўся дахаты.

A3. Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы з'яўляюцца дапаўненнямі:

- 1) Маці папрасіла госця **пачакаць**.
- 2) У поўдзень дзяўчаты беглі на рэчку **купацца**.
- 3) Ісці цяпер **талакой** не выпадала.
- 4) Пачуўшы Лукашова **«выганяй»**, гаспадыні выбягалі з хат.
- 5) Мікіта лічыў зязюліна **«ку-ку»**.

А4. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя кампаненты з'яўляюцца прыдаткамі:

- 1) трава-мурава;
- 2) брат Міхась;
- 3) часопіс «Роднае слова»;
- 4) музыка Антанюк;
- 5) цар-дуб.

А5. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Абодвух іх Лабановіч ведаў, як землякоў.
- 2) Трэба як след рыхтавацца да заняткаў.
- 3) Летняя ноч, як зайцаў хвост.
- 4) Як лагодная ўсмешка, заяснелася неба.
- 5) Мікола маўчаў, як вады ў рот набраўшы.

А6. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Дожджык і, праўда, так і поўз за каўнер.
- 2) Настаўніца (ласкава-добрая настаўніца!) выдала Ігнасю кніжку і сшытак.
- 3) Нам кожнай назвай – вялікай і дробнай – патрэбна даражыць.
- 4) На жаль наколькі мне вядома, паміж чытачамі яшчэ не наладжаны кантакт.
- 5) Лес, здаецца, памаладзеў.

А7. Адзначце сказы з параўнальнымі зваротамі:

- 1) Пах травы быў такі, як у сярэдзіне лета.
- 2) З неба льецца птушыны снег, нібы мноства званочкаў узняло сонца.
- 3) Радасна бліснулі вочы бышчам іх сонца прамень запаліў.
- 4) Цяпер, як ніколі раней, вёска прыгожаю стала.
- 5) З кожнай пупышкі, як птушаняткі, выпырхнуць коцікі.

А8. Адзначце безасабовыя сказы:

- 1) Не шукай лёгкіх шляхоў.
- 2) Неба зацягнула нізкімі хмарамі.
- 3) Песьня нельга было стрымаць.
- 4) Вось і станцыя.
- 5) У паветры душна.

Частка В

Устанавіце адпаведнасць паміж сказамі і відам іх ускладнення. Адказ запішыце.

А. Абвітыя хмелем, галінкі і лісце густа спляліся над галавою.

1. Адасобленае недапасаванае азначэнне.

Б. У доўгім кажуху, з высокай шапкай, з сукаватым кіем, ён выглядаў незвычайна.

2. Адасоблены паясняльны прыдатак.

В. Я, правінцыяльны хлапчук, глядзеў на пісьменнікаў як зачараваны.

3. Адасобленая ўдакладняльная акалічнасць.

Г. Дождж лінуў ноччу, гадзіны ў тры.

4. Адасобленае дапасаванае азначэнне.

Д. Гукі грому ствараюць рэха,
ці перакаты грому.

5. Адасоблены ўдакладняльны прыдатак.

Трэці ўзровень

Частка А

A1. Адзначце сказы з простым па структуры выказнікам:

- 1) Мірна шумяць-гамоняць вяршыні сосен.
- 2) Вершы мае – часовыя прыстанішчы.
- 3) Мароз узяў ды пазакрываў снегам шыбы.
- 4) Давайце расчынім дзверы даверу!
- 5) Пейзаж ужо іншы.

A2. Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы з'яўляюцца выказнікамі:

- 1) Наша вёска **песенная**.
- 2) Выдатны паэт і празаік мой **сусед**.
- 3) Даўня мары – **паглядзец** на ўсё Палессе адразу.
- 4) У бацькі было правіла – **не спяшацца**.
- 5) А хлопчык **шусь** у хату.

A3. Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы з'яўляюцца прамымі дапаўненнямі:

- 1) У лесе **яму** стала спакойна.
- 2) Не цурайцеся роднай **песні** ў шчасці і ў жалобе.
- 3) Дзяўчынка папрасіла **хлопца**.
- 4) Антось узяў на гадзіну **сшытка**.
- 5) Максім умеў расказаць цікава для **слухачоў**.

A4. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Вялікі гуманіст, Якуб Колас заўсёды клапаціўся пра чалавека.
- 2) Заранік ездзіў па рэспубліцы, як карэспандэнт.
- 3) Паказалася сонца – чырвонае, нізкае.
- 4) На радзі зыхаціць празрысты тонкі сіні лёд.
- 5) Дзяўчына, стомленая, хутка заснула.

A5. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Крапіва малая, пякучая расце ў бабулі.
- 2) Усё на свеце: і хатнія турботы, і школа – усё здавалася родным.
- 3) І што б ён ні рабіў: араў зямлю, сеяў, касіў – усюды паспяваў.
- 4) Усе былі апрануты па-святочнаму – чысценька і прыгожа.
- 5) Спакой, летні, абветраны, адчуваецца над полем.

A6. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Можа б вы далі мне хоць хвілінку падумаць!
- 2) А, можа, гэта і добра?
- 3) Нарэшце, настаўнік пачуў правільны адказ.
- 4) Стась напэўна перамог бы пры добрым самаадчуванні.
- 5) Цяплела, аднак вецер халадзіў цела.

A7. Адзначце сказы, у якіх знакі прыпынку пастаўлены правільна:

- 1) Ах сны, летуценні мае залатыя!
- 2) О ветрык мой ціхі!
- 3) Эх, досвітак маленства, лета!
- 4) Не кувай, ты, шэрая зялюля, сумным гукам у бары.
- 5) Ой ты, маё сонца, як жа свеціш ясна!

A8. Адзначце генітыўныя сказы:

- 1) Колькі кветак!
- 2) Які чалавек!
- 3) Але ж ягад!
- 4) Бязмежныя нівы.
- 5) Кветцы завялай зноў не цвісці.

Частка В

Устанавіце адпаведнасць паміж аднастаўнымі сказамі і іх відам.
Адказ запішыце.

А. Падымі да неба вочы!	1. Абагумьлена-асабовы.
Б. Няма ў крыніцы донца.	2. Пэўна-асабовы.
В. Руны нашай вясной зелянець!	3. Безасабовы.
Г. Вунь і азярцо Літоўка.	4. Інфінітыўны.
Д. Век жыві, век вучыся.	5. Намінатыўны.

Таццяна Старасценка